

De Gulp, riviertje tussen Geul en Berwinne.

Voorjaar 2022, Stichting Natuurlijk Geuldal.

Redactie Drs. Peter Visser

Dit rijk geïllustreerde boekwerkje geeft een inkijk in het dal van het riviertje de Gulp in vier delen. Bij Henri Chapelle op meer dan 300 meter hoogte verschijnen drie dalen.

De Geul, die vele kilometers eerder ontspringt op de Duits-Belgische grens bij Lichtenbusch en ten noorden van Henri Chapelle al een groot dal vormt en stroomt noordwaarts en later westwaarts om achter Meerssen in Nederland uit te monden in de Maas. De Berwinne ontspringt ten Zuidwesten van Henri Chapelle en stroomt westwaarts en mondt onder Eijsden uit in de Maas.

De Gulp ontspringt ten westen van Henri Chapelle en stroomt bijna parallel aan en op afstand van de Geul om achter Gulpen (NL) in de Geul uit te monden. Daarnaast zijn nog twee riviertjes te vermelden. De Voer ontspringt bij Martensvoeren en loopt westwaarts parallel aan de Berwinne en mondt uit in de Berwinne vlak voordat dit riviertje in de Maas vloeit. De Selzerbeek ontspringt ten oosten van Vaals en stroomt westwaarts om voor Gulpen in de Geul uit te monden.

De voornoemde riviertjes liggen in een gebied dat je 'Land van Herve en Heuvelland Zuid-Limburg' kunt noemen.

Dit boekje richt zich nu met name op het Gulpdal. Verschillende waarden komen aan bod maar u vindt zo nu en dan ook een kritische noot, vooral op het waterbergend vermogen. Hiermee gaat verlies aan landschappelijke en natuurkwaliteit gepaard.

Stichting Natuurlijk Geuldal wenst u veel kijk- en leesgenot.

Stichting Natuurlijk Geuldal

Keutenberg 5

6305 PP Schin op Geul

info@natuurlijkgeuldal.nl

Alles uit dit boekwerkje mag gebruikt worden voor derden mits bronvermelding (dan bedoelen we niet de bron van de Gulp maar Stichting Natuurlijk Geuldal).

Deel 1. De Gulp, van de Bron tot Hombourg.

Het dal van de Berwinne.

Henri Chapelle ligt ruim boven 300 meter en is een gebied waar niet alleen de Gulp ontspringt maar ook de Berwinne. Dit laatste riviertje mondt onder Eijsden uit in de Maas.

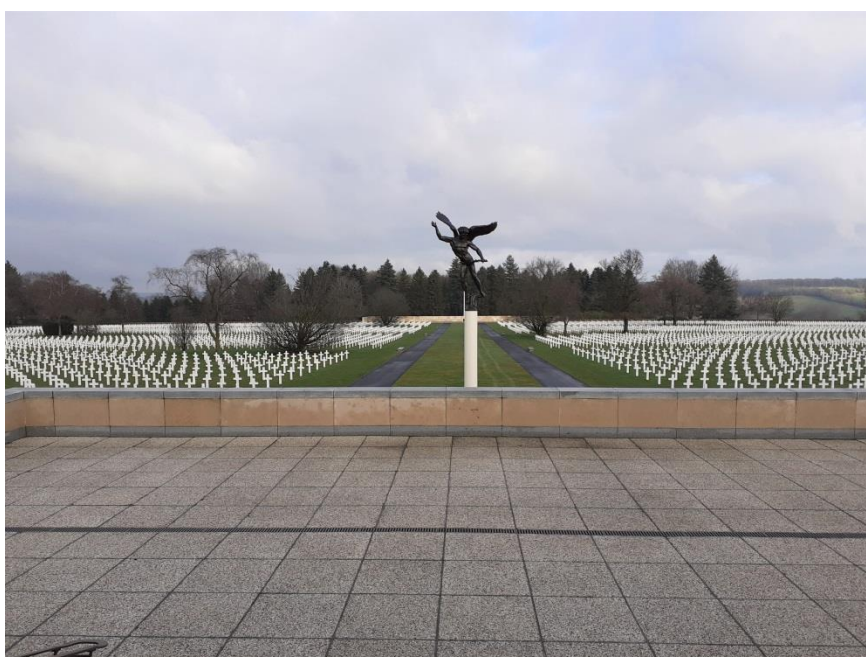
De bron van de Berwinne.

De poel aan het begin van het dal van de Berwinne kan gezien worden als de bron van het riviertje.

Het Geuldal.

Aan de andere kant van de Heuvelrug, de noordkant, die van Hagelstein (Aubel) tot Henri Chapelle loopt zie je het ruime dal van de Geul. Tussen de Berwinne en de Geul loopt het Gulpdal, een stroomgebied van Henri Chapelle tot voorbij Gulpen NL.

Oorlogskerkhof Henri Chapelle.

De wandeling begint bij het oorlogskerkhof bij Henri Chapelle, het trieste resultaat van machthebbers die jonge mannen misbruiken voor hun machtswellust.

Struinen door de weide.

Vanaf het kerkhof richting Henri Chapelle (dorp) vind je na 500 meter een veldweg richting een boerderij en iets verder is een stegelke die je door het weiland richting de Gulp leidt.

Wat opvalt is dat, zoals ook op Nederlands grondgebied, op veel plaatsen weinig begroeiing is. Water kan eenvoudig in een recordtijd omlaag stromen. Gelukkig zijn er weinig akkers.

N.B. Je kunt ook tegenover de parkeerplaats aan de zijkant van het kerkhof aan de andere kant van de weg een mooi wandelpad nemen naar het leuke buurtschap La Clouse en dan links blijven aanhouden. Het is een kleine omweg maar je hoeft niet langs de drukke weg te lopen. Weer bij de weg aangekomen vind je iets verder aan de andere kant weer de eerder genoemde veldweg.

Grote koeienstal

In het dal vind je enkele grote veestallen met een waterafvoer richting Gulp. Naast de kale weiden van de vorige foto eveneens weinig waterberging. Het witte zeil is een afscherming voor de dieren tegen de koude wind. De stal is aan die kant open. In de zomer verdwijnt dit.

Open stal.
De dieren hebben het hier niet slecht.
Rechts de afscherming tegen de koude wind.

De bron van de Gulp.
Langs de doorgaande weg vind je in dit buurtschap de plek waar Gulpwater uit de grond komt.
Deze bron wordt gevoed door de hellingen die stroomopwaarts liggen.

De poel naast de bron.

Het water van deze bron stroomt in deze vijver, een mooie plek met oeverbegroeiing en geschikt voor amfibieën. Je ziet dit soort vijvers op meer plekken in het Gulpdal, vooral op plaatsen met kwelwater.

De natuurlijke 'buffer' is daarom altijd waterdragend en daarom interessant voor flora en fauna.

Struinen aan de andere kant van het dal.

Ongeveer 100 meter de verharde weg naar boven lopend kom je dit uitdagend pad tegen. Na het stegelke verandert het pad in een struinp pad door de weilanden.

We lopen nu op de andere helling van het Gulpdal, de noordoosthelling. Wat opvalt is, dat de weilanden behoorlijk bemest worden, daardoor eg voedingsrijk en interessante flora zal je niet vinden. Daarvoor moet je de kleinschalige landschapselementen en de bossen in de lente bezoeken.

Buurtschap waar de Gulp ontspringt.

Van bovenaf zie je de huizen van het buurtschap, een tamelijk rommelig geheel. Hoewel er niet echt sprake is van landschappelijke waterberging, is er voldoende coulissen begroeiing die een stroomremmende werking hebben.

De heuvelrug tussen Gulp en Geul.

Vanaf nu lopen we tot het plaatsje Hombourg over een heuvelrug die de waterscheiding vormt tussen de Gulp en de Geul.

Vanuit deze kleinschalige landschappelijke groenstrook lopen we door een lang smal bos.

Ruig weiland met zicht op Geuldal.

Het pad geeft aan de ene kant mooi uitzicht over het dal van de Geul, vrijwel tot aan het Nederlands deel van het Geuldal.

Er is redelijk veel waterbergende begroeiing aanwezig, maar tijdens hoogwater zou je kunnen kijken waar knelpunten opgelost dienen te worden.

Ruig weiland op de helling van het Gulpdal.

Op dezelfde plek kijk je aan de andere kant over het smallere Gulpdal. Ook hier zijn nog wel wat knelpunten die voor betere waterberging opgelost dienen te worden: Meer Coulissen in het landschap op de juiste plekken.

La Galloway une vache robuste

La Galloway appartient aux plus anciennes des races robustes de la planète. On trouve la première citation historique de ce bovin dans un texte de Livius (284-204 avant notre ère).

La caractéristique la plus visible de la Galloway est son manteau noir à poils longs. Ce pelage a deux fonctions. Les longs poils protègent du vent et de la pluie, alors que la partie qui ressemble à une fourrure protège des insulations et garantit l'imperméabilité. Il existe aussi des pelages Dun (d'un beige argenté), blancs et rouges. La Galloway est naturellement sans corne. La vache pèse de 450 à 600 kg et le taureau de 6 à 800 kg.

Capable de survivre dans des pâturages pauvres allant jusqu'à la broussaille, la Galloway supporte de rester toute l'année en plein air. Les veaux naissent sans problème en liberté et tirent le lait de leur mère. La Galloway est toute désignée pour un élevage extensif et l'entretien de zones naturelles.

La viande de Galloway, d'un rouge cerise, reste hautement appréciée. Même si son rendement ne peut pas être comparé aux autres races à viande, la Galloway a une place intéressante. Elle peut conquérir le marché des viandes diététiques et la clientèle amateur d'un produit sain au goût racé.

Die Rinderrasse der Galloways

Die Rinderrasse der Galloways gehört zu den ältesten Rassen auf unserer Erde. Einen ersten schriftlichen Hinweis findet sich bereits in einem Text des römischen Geschichtsschreibers Livius (284-204 v. Chr.).

Was am meisten an den Galloways auffällt, ist zunächst ihr schwarzer Mantel (es gibt auch silberfarbene, weiße und rote Tiere) mit den langen Locken. Dieses Fell hat zwei Funktionen: die langen Locken schützen vor Wind und Regen, während der pelzartige Teil der Isolation dient. Hörner kommen natürlicherweise nicht vor. Eine Kuh wiegt zwischen 450 und 600 kg, ein Stier zwischen 600 und 800 kg.

Die Galloways können das ganze Jahr über draußen gehalten werden. Magere Weiden bis hin zu Buschland genügen ihnen. Die Kälber werden ohne Probleme im Freien geboren und von ihren Müttern ernährt. Diese Eigenschaften prädestinieren sie für ein extensives Wirtschaften und den Unterhalt der Wiesen in Naturschutzgebieten.

Bei Kennern sehr geschätzt ist das Fleisch der Galloways. Selbst wenn die Fleischmenge nicht vergleichbar ist mit der anderer Fleischrinder, bleibt die Zucht interessant, für Feinschmecker wie für Anhänger biologischer Wirtschaftsweise.

Het Galloway

Het Galloway rund behoort tot één van de oudste runderrassen ter wereld. Het wordt reeds vermeld in de geschriften van Livius (Romeins schrijver; 284-204 v. Chr.).

Het meest opvallende kenmerk van de Galloway is zijn vacht van lange haren. Deze vacht heeft als doel de dieren te beschermen tegen regen en wind, zon en koude. Naast dieren met een zwarte vacht, bestaan er tevens runderen met een beige (Dun-type), witte en rode haren. De Galloway heeft geen hoornen en kan tot 450 à 600 kg voor een vrouwelijk dier, terwijl een stier soms 800 kg kan wegen.

De Galloway

De Galloway gehuyet an èng van de oudste scherterre sctamme van de éad. Ze wet ver de euchte kier én ene Text va Livius (284-204 veur Chrèstes) erwähnt.

De dutelechste kennmereke van de Galloway est heure jwate mantel va lang hore. Dè mantel schèremt ze tège rèen en wént, mè och tège de zon en garantiet de waterschaldéchtheid. De hore keune "dun" (beige), wét of rouwet zie. De Galloway hat gèng heuyen en wogt va 450 bis 600 kg ver et rént en bis 800 kg ver der schtér.

Het is een rustig en gedwee runderras. De Galloway kan het hele jaar rond buiten blijven en is in staat om op schrale gronden te overleven. De kalvereh komen zonder probleem op de wereld en zogen de koeien gedurende het hele zomerseizoen.

De Galloway is geschikt voor extensieve veeteelt en voor het onderhoud van natuurgebieden. Het vlees is kersrood en wordt ten eerste op prijs gesteld voor zijn smaak. Al heeft dit ras geen toprendement, het kan toch een plaats innemen in de sector van de vleesproductie. Het overtuigt in ieder geval vele gebruikers van zijn goede en gezonde kwaliteit.

Ze es geweldecht en schtèl en kan op oreme, grond lève. Ze kan et gansse joor boute blieve en kan och ohne problém boute en gans allèng kove. De kove zouge da direct. De Galloway, paest echt good ver der onderhoot va naturréservate.

Et vlèch es kiechrouwet, en good geschätzt, Ze brèngt zieker nèt eze veul vlèch op es ander vlèchschtamme mè ze behèlt en éntéressante platsch, bezondech op der maet van et dietetisch vlèch en ver di wat gezonde producte zeuke.

Informatiebord galloways.

Inmiddels zijn er ook weilanden die extensief begraaasd worden door o.a. Galloways. Natuurlijk kan dit de flora in het gebied bevorderen.

Let ook op het prachtige dialect in de tekst.

Typique du Pays de Herve dont nous faisons partie, le bocage occupe la majeure partie du paysage de notre village. Notre région moins fertile et plus accentuée se prête parfaitement à l'élevage bovin en vue de production laitière. Or ce mode de production agricole exige des bâtiments éparpillés dans la campagne et proches des pâturages. Les haies formaient autant de limites de pâtures, de barrières de contention des animaux de la ferme et donnent à notre paysage sa mosaïque caractéristique. A l'heure actuelle, ce maillage arbutif présente en outre un énorme intérêt biologique et écologique. La flore y est variée et présente des parentés avec le milieu forestier, en abritant des plantes

telles que Primevère officinale, Stellaire holostée, Lierre terrestre, ... Les espèces taillées ont été amenées par l'homme : Aubépine, Prunellier, Noisetier, Charme, Eglantier. D'autres espèces, encore s'installent de façon spontanée, dispersées par les oiseaux : Chevreuille, Néflier, Fusain, Viorne, ... Les espèces à haut développement sont avant tout le Frêne (arbre dominant dans notre région), le Chêne, le Hêtre et son cousin le Charme. Cet abri végétal constitue un lieu de vie privilégié pour la faune sauvage. Les insectes et leurs larves y bénéficient d'abri et

nourriture. Les reptiles et batraciens s'y complaisent également. Foule d'oiseaux insectivores y tissent leurs nids ou utilisent les cavités existantes dans les arbres morts. C'est à eux que revient la tâche de réguler les populations d'insectes et accessoirement, celle de bercer nos oreilles de leurs douces musiques si caractéristiques de notre terroir.

Coufissellandschap

Hombourg is gekenmerkt door een coufissellandschap, afwisseling van glooiende weilanden, hagen, houtwallen en bosjes. De bodem is niet geschikt voor akkerbouw maar leent zich dan ook des te meer voor veeteelt en dan voornamelijk voor melkproductie. Dit type veeteelt heeft een verspreiding van de boerderijen tot gevolg gehad aangezien de stallingen midden in de weilanden moesten liggen voor de gemakkelijke toegang van het vee. De hagen vormen daarbij een belangrijk element. Zij dienen als omheining voor het vee en geven aan het landschap zijn typisch mozaïekpatroon.

De opeenvolging van hagen en houtwallen is van zeer groot biologisch en ecologisch belang. Het bevat zeer gevarieerde flora en fauna, verwant met deze van de bosranden; o.a.

sleutelbloem, vele muursoorten, hondsdrif, etc. ... De verschillende soorten van snoeihagen werden door de mens veredeld: meidoorn, sleedoorn, hazelaar, haagbeuk, hondsroos, ... Andere soorten vestigen zich spontaan, waarvan het zaadgoed vaak (door vogels verplaatst) wordt: kamperfoelie, mispel, kardinaalsmuts, Gelderse roos, ...

Dees is de meest voorkomende hoogstamloofboom van de streek en samen met de eik, de beuk en de haagbeuk vormen zij het grootste deel van onze bossen. Deze bossen en hagen bieden aan vele diersoorten een eigen biotoop aan en bevorderen aldus in grote mate de biodiversiteit. Naast insecten en larven, komen er eveneens vele reptielen en amfibiesoorten

voor.

Het zijn vaak schuilplaatsen waar insectenetende vogels kunnen broeden in de holten van afgestorven bomen of onder de struiken. Het zijn deze vogels die de insecten in toom kunnen houden en die met hun gezang en gefluit een streling zijn voor het oor.

Landschaft der Hecken und Haine

So wie es für das Herver Land typisch ist, finden sich Hecken und Haine auf weiten Flächen unseres Dorfes. Im 17. Jahrhundert untersagte Philipp IV von Spanien die Ausfuhr von Weizen aus den spanischen Niederlanden, zu denen das Herver Land damals gehörte. Bis dahin hatte man dort den ganzen Weizen nach Lüttich und Aachen exportiert und mußte sich nun umstellen, die Felder waren nutzlos geworden und wurden zu Weiden, umgeben von Hecken. Da unsere Gegend zudem nicht sehr fruchtbar ist, eignet sie sich gut für die Aufzucht von Rindern zur Milchwirtschaft. Daraus haben sich die auf dem Land verstreuten Höfe nahe an den Weiden ergeben. Hecken grenzen die Weiden voneinander ab, bilden Barrieren für die

Nutztiere und geben unserer Landschaft ihr charakteristisches Muster. Heute stellen diese Gehölze ein enormes biologisches und ökologisches Potential dar. Ihre artenreiche Flora ist ähnlich der in Wäldern: u.a. Schlüsselblume, Echte Sternniere, Gundelrebe, ...

Die von den Menschen gepflanzten Hecken bestehen vor allen Dingen aus Weissdorn, aber auch Schlehe, Haselnuss, Weissbuche und Hagebutte. Andere Arten haben sich, von Wind oder Vögeln verbreitet, dazugesellt: Geissblatt, Mispel,

Spindelbaum, Schneeball u.a.. Unter den hochwachsenden Baumarten findet sich die Esche als der beherrschende Baum unserer Gegend, ferner Eiche, Buche und Weissbuche. Viele Tierarten suchen in den Hecken und Hainen ihr Obdach, zahlreiche Insekten und ihre Larven finden Nahrung und Schutz, ebenso Reptilien und Amphibien. Zahllose insektenfressende Vögel nisten dort oder nutzen die Höhlen toter Bäume. Sie halten die Anzahl der Insekten in einem natürlichen Gleichgewicht und erfreuen uns nebenbei mit ihrer, für unsere Heimat so typischen, sanften Musik.

Hagelandschaft

Tupes van et Hereveland, out ver deël va maken bezet der "Bocage" (Hagelandschaft) et metste del va Homborch. De Hage bescheut en et Hereveland vanaf der 17e Joorhondert, no ene edict van der koning Philippe IV va Schpanie, wat der export van der terref boutte de Schpanische Nederlande verbo hauw. Bis dou exportiede et Hereveland zinge terref non Luk en Oke. Dou hat me zéch mote eumschouwele. Van dou zeunt de velder verschonde en zeunt de hage eum gen wele kome.

Oze schtriek tait mie berege en paes echt goed ver et mèleksvie. Di dère verlange dat de érever deurech et land verschtreuyet weade met de weye rond eum. De hage beldene eze veul grenze met barère di an os landschaft heur caractéristesche mozaïque form gegeve hant.

Huy betèkent dat geschtruks och ene echte biologesche en écologesche enteres. De flora es hel verschéye en semmelech no an de flora van ne beusch, met

, onder ander, de heilprimel. De geschore hag es geplaat met doean, schliedoaen, neuyeteboom, hagebeuk, bottelrouweze, en de veugel hant och kardinalmutse, Giesblat, clematite metbraet. De houwechschtamme zeunt metstens de elsebeum, (hopsboom en des gegend) de èeke, de beuke, de eesche. De insekte venge hie eate en reus, wi och de kwakfreusche. Menege insektevengerveugel bouwe hie heun neest of brouke de loker e gen douwede bóm. Di veugel regelère et insekteleve en brènge och et zènge en os hémet.

Informatiebord coulissellandschap.

Inmiddels zijn er ook weilanden die extensief begraasd worden door o.a. Galloways. Natuurlijk kan dit de flora in het gebied bevorderen indien op de juiste manier begraasd.

Een goed coulissellandschap is beter waterbergend dan intensief begraasde Engels raaigrasweilanden.

POSITION AVANCEE DES CYCLISTES-FRONTIERE - HOMBOURG « ABRI B »

Le 24 août 1933, la société de Monsieur Lecharlier, rue des Coteaux à Liège, est choisie pour l'édification de cet abri. Celui-ci possédant une meurtrière est appelé communément un fortin, un bunker ou un blockhaus. Ensemble avec treize autres bunkers, il a formé la position avancée des Cyclistes-frontière de Hombourg et était le centre fortifié le plus important de la Position Avancée. Il comprenait également une caserne pour la compagnie de Cyclistes-frontière. Cette troupe d'élite occupait ces fortins qui défendaient et protégeaient les routes carrossables et, aussi le pont du chemin de fer.

Ce fortin et son centre fortifié formaient, avec 9 autres centres fortifiés, une ligne partant de Beusdaal (Sippenaeken) à Stravelot et constituaient la position fortifiée de Liège. Dans le rapport du 2 janvier 1935, tous les abris de la Position Avancée sont terminés.

Cet abri a été conçu pour une mitrailleuse de type Maxim 08 gérée par quatre servants (artilleurs), posée sur un demi-cercle d'acier scellé dans le béton à hauteur de l'embrasure. Ce dispositif est appelé affût Chardome du nom de son créateur le colonel Chardome des Chasseurs Ardennais.

Voici quelques détails de la fiche technique de la mitrailleuse MG 08 :

Mode de tir : automatique
Portée pratique : 2000 m
Portée maximale : 3500 m
Cadence de tir : 550 coups/minute
Charge à vide : 22 kg
Masse chargée : 69 kg
Longueur : 118 cm
Longueur du canon : 68 cm.

Description de l'abri :

Extérieur : longueur 3,20 mètres - largeur 3,20 mètres.
Intérieur (un local) : 2,20 mètres x 2 mètres - hauteur 1,70 mètre.
L'épaisseur des murs en béton armé (au total 17m³ de béton) :
 * 60 cm pour les parois exposées au tir ennemi
 * 40 cm pour la paroi côté porte

L'entrée : une porte en acier galvanisé placée sur la face la moins exposée au tir de l'ennemi d'une hauteur de 1,70 mètre et d'une largeur de 60 cm. Tout cela devait permettre de résister au coup isolé d'un obus de 77 mm.

**VERSTERKTE POSITIE VOOR DE
"GRENSWELRIJDERS" VAN
HOMBOURG - BUNKER B -**

Op 24 augustus 1933 werd het landrij van Monsieur Lecharlier, rue des Coteaux in Liège, gekozen voor de bouw van deze bunker. Deze mitrailleurschutterij met een geschutten en een machinegeweer, een blok van een blokhaus genoemd. Samen met dertien andere bunkers vormde het de vooruitgeschoven positie van de grenswelrijders van Hombourg geparkeerd in de kasernen van Hombourg. Het was het belangrijkste versterkte centrum van de vooruitgeschoven positie. Deze elite troep bezette deze forten die verdedigden en beschermden de routes en ook de spoorlijn.

Dit fortin en zijn versterkte centrum vormden, met 9 andere versterkte forten, een lijn die begon bij Beusdaal via Hombourg en eindigde bij Stravelot en vormden de versterkte positie van Liège. In het rapport van 2 januari 1935 zijn alle versterkte posities van de vooruitgeschoven positie afgeleverd.

Dit fortin is ontworpen voor een machinegeweer van het type Maxim 08, bediend door vier soldaten (artilleristen). Het was bedoeld om te worden gebruikt op een halfcirkel van staal, vastgezet in het beton op een hoogte van een ooghoogte. Dit apparaat is vernoemd naar zijn ontwerper, de kolonel Chardome van de Chasseurs Ardennais.

Here are some details of the MG 08 machine gun:

Mode de tir : automatique
Portée pratique : 2000 m
Portée maximale : 3500 m
Cadence de tir : 550 coups/minute
Charge à vide : 22 kg
Masse chargée : 69 kg
Longueur : 118 cm
Longueur du canon : 68 cm.

DER VORPOSTEN DER "GRENZRADFAHRE" VON HOMBOURG - BUNKER B -

Am 24 August 1933 wurde das Unternehmen von Herrn Lecharlier, rue des Coteaux in Liège ausgewählt für den Bau dieses Bunkers. Diese Mittelschützen mit Geschütz und Maschinengewehr wurden als Fort, Bunker oder Blockhaus bezeichnet. Zusammen mit dreizehn weiteren Bunkern bildete es die Vorposten der Grenzradfahrer von Hombourg, die in einer Kasernen in Hombourg stationiert waren. Diese Eliteeinheiten verdedigten und schützten die Straßen und die Eisenbahnlinie.

Diese Festung bildete mit neun weiteren verfestigten Forts eine Linie, die von Beusdaal nach Stravelot führte, über Hombourg. Sie bildeten die vorterritoriale Vorposten von Liège. In dem Bericht vom 2. Januar 1935 ist erwähnt, dass alle Bunker der Vorposten fertiggestellt sind.

Dieser Bunker wurde für ein Maschinengewehr von Typ Maxim 08 gestaltet. Es wurde von vier Soldaten (Artilleristen) bedient, und befand sich auf einer Plattform aus Stahl, die in den Beton eingelassen war. Diese Einrichtung ist als "Chardome" benannt, nach dem Namen seines Schöpfers, Colonel Chardome des Ardennen-Chasseurs.

Here are some details of the MG 08 machine gun:

Mode de tir : automatique
Portée pratique : 2000 m
Portée maximale : 3500 m
Cadence de tir : 550 coups/minute
Charge à vide : 22 kg
Masse chargée : 69 kg
Longueur : 118 cm
Longueur du canon : 68 cm.

**ADVANCED POSITION OF HOMBOURG
"FRONTIER CYCLISTS" - BUNKER B -**

On August 24, 1933, the company of Monsieur Lecharlier, rue des Coteaux in Liège, was chosen for the construction of this bunker. This infantry shelter with an embrasure for a machine gun, called a fort, a bunker or a blockhouse. Together with thirteen other bunkers, it formed the advanced position of the Frontier Cyclists of Hombourg and was the most important fortified center of the Advanced Position. It also included a barracks for the Frontier Cyclists Company. The elite troops occupied these forts that defended and protected the roads and also the railway line.

The bunker and its fortified center formed with 9 other fortified centers a line starting from Beusdaal to Stravelot via Hombourg and constituted the fortified position of Liège. In the report of January 2nd, 1935, all the shelters of the Advanced Position were in place.

This shelter was constructed for a machine gun type Maxim 08 mounted by four soldiers (artillerymen), placed on a semi-circle of steel nailed in concrete at the window level. This mechanism is called Chardome gun named after the name of its creator, Colonel Chardome from the Battalion Chasseurs Ardennais.

Here are some details of the MG 08 machine gun:

Mode de tir : automatique
Portée pratique : 2000 m
Portée maximale : 3500 m
Cadence de tir : 550 coups/minute
Charge à vide : 22 kg
Masse chargée : 69 kg
Longueur : 118 cm
Longueur du canon : 68 cm.

Tekenen van oorlogsgeweld.

De tweede wereldoorlog heeft in dit gebied behoorlijk wat sporen nagelaten. Informatieborden vertellen je er veel over.

Overigens is de geschiedenis van de eerste wereldoorlog voor de Belgen veel indringender geweest.

Tekenen van oorlogsgeweld.

Op sommige plaatsen zie je nog een bunker staan van waaruit je een ruim zicht hebt over het Geuldal. Of deze bunker geschikt is gemaakt voor vleermuizen.... zou wel fijn zijn.

Hombourg.

Over de heuvelrug naderen we het leuke dorpje Hombourg dat ligt op een soort heuvelpas tussen Gulp- en Geuldal.

Het belangrijkste product van dit dorp is.....

Bier.

Vroeger was de brouwerij tevens in dit leuke café, maar door de groeiende vraag ligt het brouwerijgedeelte 200 meter verder. Natuurlijk gesloten als wij juist erlangs lopen....

Het kruis op de Schaesberg vlak bij Hombourg.

Ja er zijn meer plekken in onze omgeving die Schaesberg heten.

Vanaf hier heb je een subliem uitzicht als je helder weer hebt. Het kruis is bij De Plank op Limburgs grondgebied zelfs nog zichtbaar.

Ligne 38.

We dalen af naar een soort spoorgracht.

Vroeger was hier een tunnel maar die is bij aanvang van de tweede wereldoorlog met munitie vernield om de Duitsers te beletten het spoor te gebruiken voor het vervoer van oorlogstuig richting westen.

Later hebben de Duitsers de tunnel helemaal weg gegraven waardoor deze diepe gracht is ontstaan. Het is nu onderdeel van een fietsroute.

Tunnel (sud- zuid- südlich) 17.8.1914

Tunnel (Nord. nördlich) 1895-1941

Hier gebeurde het eerste teken van de eerste wereldoorlog in België.

Op 3 augustus 1914 om 20.30 uur heeft het Geniekorps van het Belgische leger de zuidelijke kop van de tunnel van Laschet ondermijnd en tot ontploffing gebracht om de doorgang van het Duitse leger en zijn materieel te belemmeren.

De General Leman, plaatselijke Commandant van Luik, was van mening dat de ontploffing van dit tunnel strategisch zeer belangrijk was want als de Duitsers de "dikke Bertha" (krachtig Kanon) tot Herve over deze spoorlijn zouden kunnen brengen, zouden ook snel de vestingen rond Luik hevig gebombardeerd zijn. Alleen de zuidelijke kop van de tunnel werd inderdaad tot ontploffing gebracht, want, op 2 andere plaatsen waar ze voorzien was, is de ontploffing niet gebeurd, maar de Duitsers hebben tot de 17de augustus gewerkt om de tunnel te bevrijden en de doorgang te herstellen. Maar de laatste vestingen rond Luik zijn op de 16de augustus 1914 gevallen.

De 10de mei 1940 heeft het Belgische leger de hele tunnel ondermijnd en verschillende delen storten in. In 1941, hebben de Duitsers de tunnel door een hoge loopgraaf vervangen (met een brug die nog in 1952 bestond).

Hier fand das erste Zeichen des ersten Weltkrieges in Belgien statt.

Am 3. August 1914 um 20.30 Uhr hat der Geniekorps der belgischen Armee den Südkopf des Tunnels von Laschet vermint und gesprengt, um den Durchgang der deutschen Armee mit ihrem Material zu verhindern.

Der General Leman, Ortskommandant von Lüttich, war der Meinung, dass die Sprengung dieses Tunnels strategisch sehr bedeutend sei, denn wenn die Deutschen die "Dicke Bertha" (Kanone) über diese Eisenbahnlinie bis Herve hätten bringen können, wären die Festungen um Lüttich schnell bombardiert worden. Zwar ist nur die Sprengung des Südkopfes gelungen (2 andere Sprengungsorte sprengten nicht), doch die Deutschen mussten somit bis zum 17. August an der Befreiung des Tunnels arbeiten, um den Durchgang wieder zu gewährleisten. Dennoch fielen die letzten lütticher Festungen am 16. August.

Am 10. Mai 1940 vermint die belgische Armee den ganzen Tunnel und verschiedene Teile des Tunnels brachen demzufolge ein. Im Jahre 1941 ersetzten die Deutschen den Tunnel durch einen offenen Graben mit einer Brücke (die bis 1952 bestehen blieb).

Tekenen van oorlogsgeweld.

Ook hier kun je de geschiedenis opnieuw beleven met deze interessante informatieborden.

Slaapmuizen.

Zeldzame fauna kun je helpen door nestgelegenheden te scheppen. Dit is een nestgelegenheid voor slaapmuizen, waarschijnlijk de Eikelmuis. Mooier is het als het landschap natuurlijke nestgelegenheden heeft voor deze dieren. Op deze plaats is het bos niet oud genoeg om in bomen geschikte holtes te hebben. Dan is dit een aardig alternatief.

Amfibieën.

Ruige weilanden met extensieve begrazing kunnen water beter bergen dan intensief begraasde weilanden, zeker als er voldoende kleinschalige landschapselementen aanwezig zijn. Die elementen zijn natuurlijk prima voor beschermde dieren als slaapmuizen. Een poel hier en daar zorgt voor de bescherming van amfibieën.

Gare d'Hombourg.

We lopen langs het station van Hombourg. Nu niet meer in gebruik als station maar binnenkort mogelijk een museum.

Oud spooreplacement.

Naast het station liggen nog resten rails waarop oude wagons staan die onderdeel zullen worden van het museum.

Chemin de fer, chemin vert

Cette ligne partant de Liège via Chênée, remontant sur le plateau de Herve pour desservir les charbonnages du Hasard à Micheroux, le marché aux bestiaux de Battice et le marché d'Aubel fut achevée en 1895 pour relier les mines de Plombières et la ligne 39 (Welkenraed-Plombières-Gemmenich-Aix) déjà en service depuis 1870. La gare de Hombourg fut inaugurée le 2 octobre 1895 en même temps que la ligne et elle occupa une vingtaine de personnes pour le chargement des produits agro-alimentaires jusqu'au lendemain de la

première guerre mondiale. Elle amorça ensuite un déclin progressif et le service voyageurs et marchandises cessa en 1957.

La ligne fut maintenue pour les besoins militaires jusqu'en 1989. Elle fut ensuite démantelée et affectée au RAVEL avec un projet de musée (par M. W. Ley) à l'ancienne gare de Hombourg. Ce projet vise à rassembler les types de wagons et de locomotives en usage avant la première guerre mondiale.

Eisenbahnlinie

Diese Eisenbahnlinie führte von Lüttich über Chênée hinauf bis zur Ebene von Herve, um die Kohlegruben von Hasard und Micheroux, den Viehmarkt von Battice und den Markt von Aubel zu bedienen. 1895 wurde sie verlängert, um die Minen von Bleiberg mit der bereits seit 1870 bestehenden Linie 39 (Welkenraed-Bleiberg-Gemmenich-Aachen) zu verbinden.

Am 2. Oktober 1895 wurde der Bahnhof von Hombourg zur gleichen Zeit wie die gesamte Linie eingeweiht. Bis zum Ende des 1. Weltkrieges beschäftigte er 20 Personen mit der Beladung landwirtschaftlicher Güter. Es folgte ein stetiger

Niedergang und der Reise- und Warenverkehr wurde 1957 eingestellt.

Aus militärischen Gründen wurde die Strecke bis 1989 aufrechterhalten und dann vollständig abgebaut. Ihre Trasse wurde zum Wanderweg RAVEL und der Bahnhof

von Hombourg durch seinen neuen Besitzer W. Ley zum Museumsprojekt, welches u.a. verschiedene Lokomotiven und Wagentypen, die vor dem 1. Weltkrieg in Gebrauch waren, versammelt wird.

Spoorweglijn

In 1895 werd deze spoorweglijn in dienst (1870) genomen voor de verbinding van de mijnen van

Plombières met de spoorweglijn 39; Welkenraedt-Plombières-Gemmenich-Aken. Bovendien was deze lijn van groot belang voor het vrachtverkeer komende van de koolmijnen van Micheroux (Hasard), van de veemarkt van Battice en de landbouwmarkt van Aubel.

Het station van Hombourg werd ingehuldigd op de 2de oktober 1895 gelijktijdig met de lijn 38. Er waren een 20-tal mensen in dienst voornamelijk voor het laden en lossen van landbouwproducten en dit tot na de eerste wereldoorlog. Van dan af ging het bergaf en zowel het

personenverkeer als het vrachtverkeer werden stopgezet in 1957. Daarna bleef de lijn alleen nog in gebruik voor militaire transporten en dit tot in 1989.

Sloteindelijk werd het spoor afgeschat en toegevoegd aan een netwerk (Ravel) van

oude spoorbanen die omgebouwd werden tot wandelroutes en die heel Wallonië doorkruisen. Het station van Hombourg is intussen in privé handen terecht gekomen en er zijn plannen om er een spoorwegmuseum in op te richten; wagons en locomotieven van voor de eerste wereldoorlog zouden er tentoongesteld worden.

Di bahn

Di bahn keumt va Luk-Chênée euver et Hereveland ver de koule va ne Hasard é Micheroux, der viemaet a ne Battice, de maet van Obel te bedéne. E 1895 wet ze verlèngert bis à ne Blièberech ver de Bleikoule en de verbèndeng met de bahn 39 Welekete-Blièberech-Jemmelech-Oke di al é betriebe wor van af 1870

Der Bahnhof va Homerech es opgemakt woade derr 2. October 1895 met de bahn zelef. Do wirekde en twintech mahn ver et laene va landbouwproducte, bis no der euchte krég. Der no hat ze begène te dale en der verkier ver de luy en de waer es é 1958

afgeschaft woade. De gleize zeunt bis 1989 ver militairgrönde blève en dou es alles afmontied woade. Van dou a wed ze gebroukt ver der Ravel (wandele) met ene muzeumpjekt é gene auwe bahnhof. Dat projekt van der Herr W Ley es do allerhant tupes va auw wagonge en Dampfmachigne di é gebrouk wore veur der euchte krég te zamele.

Informatiebord spoorlijn.

De geschiedenis van de spoorlijnen die tussen Gemmenich-Plombières (Bleiberg, zinkerts) en Visé in het verleden aanwezig waren heeft voor veel rijkdom gezorgd.

Nu zijn veel van deze lijnen van hun rails ontdaan en zijn het bijzonder mooie wandel- en fietspaden.

Wandelen over de Ligne 38.

Vanaf de 'ligne 38' heb je een mooi zicht op het buurtschap beneden. Het station Hombourg ligt tussen het dorp op de Heuvelpas en het buurtschap langs de Gulp, halverwege de helling.

Strakke tuin langs de gekanaliseerde Gulp.

De Gulp wordt op sommige plaatsen langs huizen geleid tussen bakstenen muurtjes.

De tuin: je moet ervan houden maar er is zeker wel zorg aan besteed.

De Gulp.

Iets verder stroomafwaarts zien we in de Gulp een doorwaadbare plaats met een behoorlijk verval en inmiddels een grotere stroom water.

St. Annakapel.

De St. Annakapel, daterend midden 18e eeuw is mooi 'gerenoveerd', hoewel we vermoeden dat alleen de onderste stenen nog origineel zijn.

Waterrijk kwelgebied en toestroom regenwater.

De weg vervolgt weer de Gulphelling maar dan aan de andere kant. Langzaam stijgen we omhoog. Halverwege de helling zien we een waterstroom wast betekent dat boven een kwelgebied is waar behoorlijk wat water uit de grond moet komen.

Hier zie je een perfecte manier van natuurlijk waterbuffering. Een breed stroomgebied met ruige begroeiing die het water als het ware absorbeert. Deze strook begint op de plek waar water aan de oppervlakte komt en loop tot vrijwel aan de Gulp.

Ook voor dalen met niet-permanente watervoering is dit een prima oplossing indien ze maar groot en vooral lang genoeg zij

Bron bij Kasteel Vierjaren.

Één van de bronnen hogerop in het dal is ontdaan van zijn begroeiing. Het ziet er nu tragisch lelijk uit, maar mogelijk dat dit in de zomer anders is.

Deze bron ligt tegenover

..... Kasteel Vieljaren.

Een mooi staaltje van vroeg middeleeuwse bouwkunst.
Gesticht door Jan van Brabant.

Kasteel Vieljaren.

Natuurlijk is het kasteel in de loop der jaren flink opgeknapt.

De slotgracht is nog origineel en wordt gevoed door de bronnen in de omgeving.

Let vooral ook op de gotische bogen aan de onderkant van de brug

Bij het kasteel kun je nog even je dorst lessen.

Of het water helemaal schoon is????

Ik heb er niemand bij zien liggen.

Van hieruit loop je over een smal pad verder naar boven, terug richting oorlogskerkhof.

Samenvattend deel 1.: Het bovenste deel van het Gulpdal is erg fraai en het landschap is nog redelijk in tact maar er zijn nog belangrijke stappen te ondernemen voor een betere waterretentie. Landschapskwaliteit en waterretentie kunnen hand in hand waarvan ook natuurwaarden kunnen profiteren.

Deel 2. Dal van de Gulp tussen Hombourg tot Teuven.

De wandeling door het Gulpdal begint in Teuven alwaar we de Gulp opzoeken.

In de Buurt van de Gulp vind je op veel plaatsen gebieden met kwelwater.
Een oase voor amfibieën en vogels.

Langs de Gulp liggen verschillende kasteelhoeves. veelal uit de 17e eeuw maar soms ook jonger en ouder.

Op deze foto is goed te zien dat Teuven 'hoog en droog' ligt. Rondom verschillende bronnen die al een aardig dalletje hebben ingesneden. Het is belangrijk dat in deze dalletjes veel begroeiing is om water vast te houden.

Langs het riviertje de Gulp is een ruime zone met wilde begroeiing en daarboven weilanden. Zo is het ecologisch en hydrologisch systeem mooi in takt, maar niet overal zoals we straks nog zullen zien.

Op sommige plaatsen zijn ruige, niet te veel bemeste, weilanden waar flora en fauna prima leefmogelijkheden hebben.

Opvallend in dit kleinschalig landschap zijn ook de waterpoelen die her en der verspreid liggen. Soms op plaatsen waar bronwater uit de grond komt.

**GENTSCHAP
NATUUR & BOS**

bosreservaat vormt slechts een deel van een veel
ter boscomplex tussen de vallei van de Gulp en het
teau. Het merendeel van het complex bestaat uit
vëbos en strekt zich uit over de taal- en landsgrens
en. Het bosreservaat zelf omvat historische, inheem-
loofhoutbestanden. Behalve in enkele specifieke
nes mag de natuur hier haar gang gaan en worden
praktisch geen beheeringrepen meer uitgevoerd.

ette réserve forestière n'est qu'une petite partie d'un
omplexe forestier situé entre la vallée de la Gulp et le
lateau. Constitué pour l'essentiel de forêts privées, ce
omplexe s'étend au-delà des frontières linguistique et
ationale. La réserve forestière se compose de peup-
lements historiques de feuillus indigènes. Hormis quel-
ques zones spécifiques, la nature peut évoluer librement,
presqu'aucune intervention sylvicole n'y est pratiquée.

TEUVENDERBERG

Het bospad splitst hier: links kan je steil omhoog het bosreservaat in,
rechts volg je de bosrand. Links van het pad toont bosreservaat, rechts
privëbos. De loofbossen in de voerstreek zijn enorm gevarieerd wat
betreft boomsoortensamenstelling. Je vindt hier tientallen boomsoorten
door elkaar. De boskers of zoete kers is de wilde vorm van de welgekende
kersenboom. Van die boomsoort stammen alle kersenvariëteiten af. Voor
ons is het vruchtvlees het lekkerste deel van de kers, maar er is één
vogelsoort die het juist gemunt heeft op de pit: de appelvink. Het zijn
sterke bek bijt hij de pit stuk om de kern ervan op te eten.

Le sentier forestier se scinde à cet endroit: à gauche, vous pouvez grimper
dans la réserve sylvicole, à droite, vous suivez la lisière. À gauche, vous
avez la réserve forestière et à droite, la forêt privée. Les forêts caducifoliées
de la région de la Voer sont extrêmement variées pour ce qui est de la
composition des essences. On y trouve un mélange de dizaines d'espèces
d'arbres. Le merisier est la forme sauvage du cerisier bien connu. Toutes les
variétés de cerisiers sont issues de cette essence. Si pour nous, la chair du
fruit est la partie la plus savoureuse de la cerise, il est une espèce avicole
qui affectionne particulièrement le noyau: le gros-bec casse-noyaux. Avec
son bec robuste, il brise le noyau pour en manger le centre.

Boskers Marlon Willems
Privëbos

Appelvink Marc de Vries
Grote Riet, veldweg 10

Het gebied is goed voorzien van allerlei informatieborden die stille toeristische recreatie bevordert. Men heeft duidelijk gekozen voor wandelen en fietsen. Auto's hebben (gelukkig)minder mogelijkheden.

De wandeling loopt op een nevelige dag over een heuvelrug tussen Gulp en Geul, met op de flanken afwisselend bosschages en weilanden. Op de heuvelrug is voornamelijk bos.

Op enkele plaatsen kun je goed zien hoe de ondergrond eruit ziet (mergel). Het pad is prachtig ingeslepen tot een holle weg.

Er worden wel eens bossen gekapt maar daarna direct opnieuw aangeplant. Om vraat aan de stammen te voorkomen worden de jonge boompjes beschermd met plastic hulzen. Als ze groter zijn worden deze weer verwijderd.

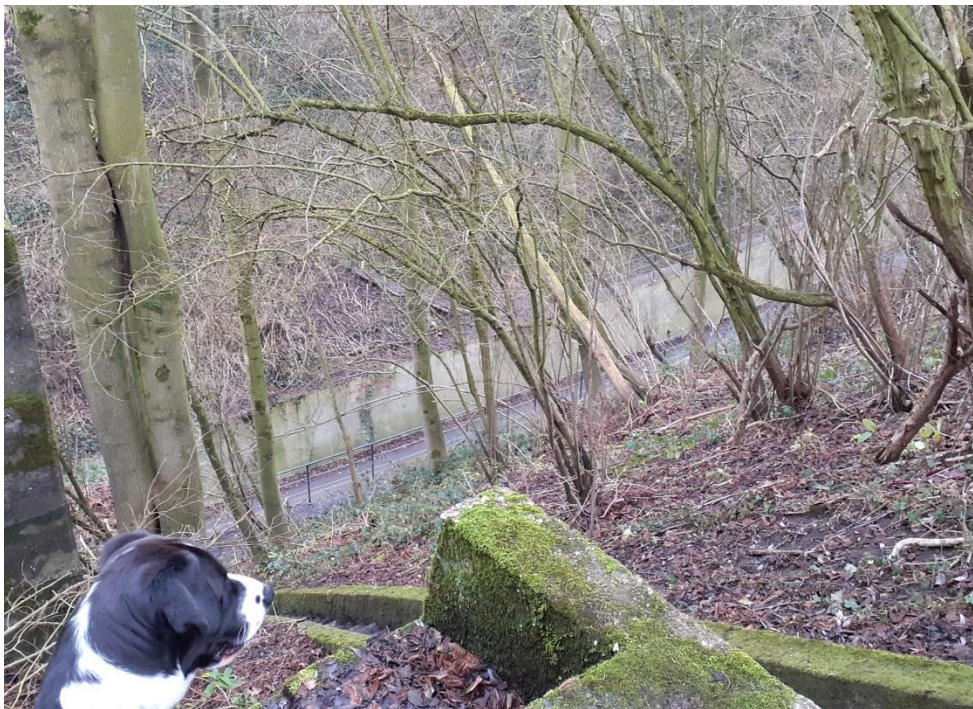
Dit monument is ter herinnering aan de mensen die gestorven zijn door elektrificering. De WO 1 van 1914 tot 1918 is aan Nederland voorbij gegaan omdat het land 'neutraal bleef. Nederland bouwde het eerste ijzeren gordijn tussen haar land en België om vluchtelingen tegen te houden. IJzeren gordijn, vluchtelingen tegen houden... waar ken ik dat toch van....

Voor Hombourg loopt het pad omlaag door een holle weg tot aan het spoor Linge 38. Hier waren we de vorige wandeling ook, maar dan aan de andere kant.

Daar waar het dal breder en minder stijl wordt zie je direct dat de landbouw intensiever wordt. Uiteraard met de nadelen van waterafspoeling en natuurwaarden van dien.

Bij de Ligne 38 (zie deel 1 van de wandelingen) buiten we naar rechts af. en dalen langzaam richting Gulp.

Aan deze kant van het Gulpdal blijft het landschap kleinschalig en fraai, maar aan de overkant zie je langzaam meer grootschaligheid opdoemen. Nadelig voor natuur en waterhuishouding.

In grote delen van het Gulpdal is beschermde natuur te vinden. De Waalse organisatie Natagora is voor de bescherming verantwoordelijk. Let vooral ook op de ruigheid van het weiland op de voorgrond. Zeer belangrijk voor het ecologisch evenwicht.

Dit is een immens belangrijk gebied voor de kleine Hazelmuis die in het struikgewas leeft, maar ook open weilanden nodig heeft. Daarvoor is deze zeer kwetsbare biotoop van groot belang. Aan Nederlandse zijde is ook nog een levensvatbare populatie die het heel moeilijk heeft. Deze grotere Belgische populatie is van levensbelang voor de Nederlandse. Door de goede samenwerking tussen beide natuurorganisaties heeft de Nationale Postcode Loterij besloten een subsidie te verstrekken. Mooi deze grensoverschrijdende houding. Stichting Ark, die ook grensoverschrijdend werkt, doet veelal de uitvoering.

Dit is het landschap waar zeldzame dieren gelukkig van worden. Het landschap op de voorgrond, aan de overkant van het dal is weer minder.

Het spoor van Visé naar Aachen loopt door dit gebied en het onderhoud van de taluds en dergelijke bevordert de kwaliteit van de biotoop.

Beschermd gebied voor de Hazelmuis

(L24 tussen kilometerpaal 25.3 en 33.7)

**Beschermde soort volgens de Europese Habitatrichtlijn
(Natuurdecreet / Soortenbesluit van de Vlaamse Regering).**

**In deze zone mag geen enkele activiteit plaatsvinden zonder
voorafgaande toestemming van Infrabel (I-AM.A42).**

De hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) is een ernstig bedreigde diersoort in Vlaanderen en is **wettelijk beschermd** volgens de Europese Habitatrichtlijn. Op het Vlaams gebied komt de hazelmuis bijna enkel nog in de Voerstreek voor. Volgens waarnemingen van Natuurpunt bleven hier in 2019 slechts een 100-tal individuen over. Om te vermijden dat de habitat van de hazelmuis verstoord wordt, dient elke activiteit langs spoorlijn L24 in deze zone voorafgaand gemeld te worden zodat de nodige beschermingsmaatregelen afgesproken kunnen worden.

Contact:

- Maintenance manager Verviers 04/241.66.00
- Verantwoordelijke ingenieur lijn 24 04/241.66.20 (GSM : 0499/54.37.05)
- Brigade Visé 04/241.65.80 (GSM : 0490/49.04.40)
- Brigade Welkenraedt 04/241.55.50 (GSM : 0473/92.11.92)

Bomen met prachtige maretak.

Aangekomen onderin het dal waar de Gulp aan weerszijden grote stroken met ruig land heeft. Deze gebieden zullen niet voor wateroverlast zorgen, integendeel.

Natte gebieden in laagtes op de helling waar zich water verzameld en uit de bodem omhoog gedrukt wordt. Verderop vormen ze een beekje dat naar de Gulp stroomt.

Het landschap is aan de noordzijde van het Gulpdal heel mooi in takt.

Aan de zuidzijde is dat helaas anders. Overtollig regenwater kan eenvoudig naar beneden stromen, modder met zich meevoerende. Door dit soort gebieden ontstaat wateroverlast, het bergend vermogen is minimaal.

Daarbij komt nog dat, naast het kale landschap, het stroomgebied aan deze kant veel groter is dan aan de andere kant.

De oplossing is natuurlijk:

- minder intensief gebruik van het land.
- meer kleinschalige landschapselementen.
- in uiterste noodzaak een grote glooiende ondiepe buffer die mooi op gaat in het landschap, maar geen kleine diepe buffer.

Schadelijk landschap in alle opzichten.

Van bovenaf ziet men dan ook een gekanaliseerde waterstroom ontstaan die hier notabene in een brongebied stroomt. Geen goede zaak.

De kwelgebieden aan de zuidkant van de Gulp zijn omringd met intensief weiland, driedimensionaal groen is ver weg.

Op de achtergrond de spoorbrug van de lijn Visé naar Aachen. Op de voorgrond een oude akker die omgetoverd wordt in een fruitweide. Het zal zeker helpen het water te bergen.

Op 10 mei 1940 viel Duitsland Nederland en België binnen en was in het westen WO II begonnen. Tegen de overmacht was weinig te beginnen. Veel slachtoffers tot gevolg.

Deze beek, afkomstig uit het gebied Remersdaal die richting Gulp stroomt, heeft een te smalle begroeiingszone en te brede intensief bewerkte zone land. Met de klimaatverandering is het waterbergend vermogen veel te laag.

De kloosterschool bij Obsinnich. Grote gebouwen, maar er werd dan ook onderwijs aan heel veel jongens gegeven. Nu is het een rustieke ontspanningsplek en mooi onderhouden.

Onderhoud kun je niet zien aan deze oude boerderij, maar de natuur zal het een zorg zijn.

Verscholen in het groen (nou ja, iets later in het jaar) ligt dit kasteel Obsinnich.

Het kasteel heeft een mooie maar wel erg strakke tuin.

Er was eens een watermolen. Deze is er niet meer, maar het gebouw staat er nog mooi bij. Let op de verschillende soorten materialen waarmee dit gebouw is opgetrokken.

Beneden loopt de Gulp, maar als je goed kijkt zie je verder naar boven 'de dijk' van de molentak. Het water mocht tot aan de molen niet omlaag stromen en zo ontstond hoogteverschil. Bij de molen kon het water omlaag storten en zo ontstond waterkracht.

Waarom voor dit water een kanaaltje gegraven is? Wellicht om het weiland rechts droger te maken wat meer productie oplevert. Je ziet ook dat het weiland rechts lager ligt. De oude staat herstellen en het water weer door het weiland te laten stromen is natuurlijk zeer wenselijk.

De typische elektriciteitshuisjes van het gebied. Waardevolle culturele monumenten. Hier dient vooral niet gewerkt te worden.

Zo is deze wandeling rond, we naderen Teuven.
SNG hoopt een goed inzicht gegeven te hebben in het dal van de Gulp tussen Hombourg en Teuven.

Hierna gaan we het dal tussen Teuven en Slenaken verkennen en dat doen we via een ommetje

Samenvattend deel 2. Het Gulpdal tussen Hombourg en Teuven is over het algemeen heel mooi, maar er zijn enkele gebieden die bijzonder kaal zijn met grootschalige landbouwgronden met weinig berging van regenwater. Herstel zou op deze plekken beslist dienen te gebeuren.

Deel 3. Het Gulpdal van Teuven naar Slenaken.

Voor Slenaken ligt een moerasvlakte die dient als waterbuffering bij zware regenval. In de huidige situatie met de klimaatverandering voldoet deze niet meer helemaal. Dan moet je een keuze maken: een dam bouwen of waterbuffering verdeeld over het hele stroomgebied.

Waterbuffering in het hele stroomgebied op een zo natuurlijk mogelijke manier heeft onze voorkeur.

Belangrijk is niet alleen de grootte van de oppervlakte maar ook de bufferkwaliteit per oppervlakte. Ruig weiland is één van de belangrijke aspecten hierbij.

Buffers bieden daarnaast allerlei vormen van bos- en struikgebieden die ook nog eens zeer geschikt zijn voor zeldzame zoogdieren maar ook natuurlijk insecten e.d.

Links zouden nog wat meer bosachtige gebiedjes, struiken en hagen bij kunnen komen. Rechts is een productieweiland dat geschikt gemaakt zou moeten worden voor buffering waarbij extensieve veeteelt natuurlijk zeer welkom is.

Zicht op Slenaken. Hoger in het dal zijn hier meer bossen te vinden. Grappig is, dat elders in het Geuldal de bossen juist op de hellingen voorkomen. Voor waterbuffering is dat uiteraard beter.

We lopen van Slenaken via Heijenrath boven over de heuvelrug richting Neurop - Teuven. Een bosgebied boven op de heuvelrug. Het zoeken bewandelen van het pad is op sommige plekken een ware uitdaging.

Op Belgisch grondgebied is het wandelpad weer zichtbaar en lopen langs de bosrand langzaam omlaag naar de Gulp. Het landschap is zeer afwisselend en in tact.

Het landschap heeft glooiende hellingen en is daardoor extra aantrekkelijk. Waterbuffering is hier in orde.

Beneden angekommen ter hoogte van Neurop - Teuven laat zien dat de oevers een brede natuurlijke zone hebben, maar toch zijn hier op korte afstand van de Gulp akkers zichtbaar.

De doorwaadbare plaatsen door de Gulp laten de boeren van de westzijde naar de oostzijde van de Gulp gaan om vee te brengen of gras te maaien. Opvallend is, dat de westelijke dalhelling over het hele gebied minder stijl is dan de oosthelling. Op de westhelling vind je dan ook de meeste nederzettingen, de meeste akkers, de meeste kale landschappen en de minste waterbuffering.

Tussen de Gulp en het buurtschap Nurop is een waterzuivering gebouwd. Niet direct een fraai zicht maar wel noodzaak. De natuurlijke inpassing kan nog wel wat beter.

Rond Nurop zijn verschillende waterlopen met veel driedimensionaal groen. Of in dit gebied in het verleden veel gedraineerd is weet ik niet. In de Geulhellingen boven Epen is dat wel veel gedaan om de weilanden droger te maken en de productie te verhogen. Nu worden daar de drainagebuizen verwijderd waardoor de buffering verbeterd. Immers, het wat loopt niet meer door de drainagebuizen rechtstreeks naar de Geul. Er zou onderzocht kunnen worden of dat hier ook een item is.

Een erg mooi landschap tussen Nurop en Slenaken. Toch zou er met meer lijnvormige landschapselementen de waterbuffering verbeterd kunnen worden en het landschap wordt er niet lelijker op. Ook gunstig voor allerlei soorten fauna.

Hier is goed te zien hoe nat-drassig het gebied is. De grondsoort (Löss en beekklei onderin het dal) heeft toch al een laag buffergehalte. Reden om hieraan te werken. In de verte is het plateau van Hombourg te zien en kijk je naar het gebied waar de Gulp ontspringt.

Hotels in Slenaken - Hees. Toerisme is een belangrijke bron van inkomsten voor bewoners en een bron van ontspanning voor bezoekers.

Er zal zorgzaam omgegaan moeten worden met het fragile landschap. Men moet zich afvragen of de limiet van het aantal toeristische overnachtingsverblijven zijn grens heeft bereikt. Duidelijk is dat vakantiehuisjesparken nu al een zeer negatieve invloed hebben op zowel natuur (stikstof), landschap (zicht) en waterhuishouding (verharding).

Slenaken heeft hotels naast de Gulp die snel overstromen bij hoog water. Er wordt gewerkt aan waterdammen om bij hoogwater het hotel droog te houden. Door klimaatverandering is dit waarschijnlijk de enige daadwerkelijke oplossing. Je kan je afvragen of de kosten van het voorkomen van klimaatverandering uiteindelijk veel lager uitvallen dan de kosten van alle beschermingsmaatregelen die nodig zullen zijn.

Direct achter de brug is de stroom van de Gulp aangepast om doorstroming te bevorderen. Dit lost natuurlijk wel iets op, maar of de waterdoorgang van de brug voldoende is? Daarbij, als je hier het water beter laat doorstromen, zorg je dan niet dat verder stroomafwaarts nieuwe problemen zullen ontstaan?

Om iets te doen aan te snelle doorstroming worden meanders aangebracht. SNG heeft veel invloed uitgeoefend om een zo natuurlijk mogelijke waterbuffering te krijgen in de Gulp. We hebben, samen met bewoners, gestreden om een dam bovenstrooms te voorkomen.

Enkele honderden meters benedenstrooms Slenaken is een watermolen. Het verval is zo groot dat er een watermolen op kan draaien. Daarvoor is deze molentak gegraven. Het water kan door de stuw gestuurd worden. Toch blijft er altijd voldoende water in de natuurlijke loop van de Geul ten behoeve van de aquafauna.

Boven, voor de woningen loopt de molentak, hieronder krijgt de Gulp weer zijn natuurlijke stroomgebied.
We verlaten Slenaken.

De helling van de Gulp aan de oostkant heeft een hoge natuurwaarde. Einde van deel 3.

Het volgende deel toont Het Gulpdal van Slenaken tot de monding van de Gulp in de Geul.

Samenvattend deel 3. Het geeft een goed inzicht in de ecologische toestand van het Gulpdal tussen Teuven en Slenaken. Aandacht is besteed aan het overstromingsgevaar voor Slenaken, een probleem die stroomopwaarts opgelost dient te worden.

Deel 4. Van Slenaken naar Gulpen, de monding in de Geul.

We verlaten Slenaken en hier neemt de Gulp weer zijn natuurlijke meanderende vorm aan.

Als het inundatie- en meandergebied breed genoeg is dan zijn deze obstakels geen probleem. Ze houden het water vast en remmen de afvoer. Daarbij profiteert heel veel fauna van dit soort rommelige plekken.

Op sommige plaatsen is, als het geregend heeft, zeer glibberig en zou je willen dat je op vier po... benen kon lopen.

Daar waar hellingen kort bij de Gulp komen zal het water gedwongen worden naar de andere kant uit te vloeien bij hoog water. Daar dient dan ook voldoende ruimte voor te zijn.

Ruige vegetatie zorgt voor meer ecologisch waardevolle plekken en extra berging.

Meandering is om meer redenen waardevol, zeker met kleinschalige landschapselementen.

Tussen Slenaken en Beutenaken zijn plekken met weinig kleinschaligheid en kan het water snel afvloeien naar de Gulp. Hierdoor kan in korte tijd hoogwater ontstaan bij hevige regenval.

Doorwaadbare plaatsen zijn eeuwen geleden ontstaan. Vroeger voor paard en wagen, nu voor de tractor.

Soms schuift de Gulp vlak langs een hoge helling en kan dan bij hoogwater maar naar één kant uitvloeien waardoor extra opstuwing naar die ene kant plaats vindt. Daar dient dus ruimte voor het riviertje te zijn.

Cultuurhistorische monumenten, behalve oude boerderijen, zijn er niet veel. Hier een oude kalkoven.

Op een enkele plek zijn langs de Gulp nog fruitgaarden. Bij overstromingen kan landbouwgif afgezet worden en dat is een aandachtspunt voor productieboomen langs de oevers.

Een ideale plek om bij hoogwater het water vast te houden is een 'ooibos' gebied. Stroomopwaarts moet dan geen kwetsbare bebouwing zijn.

Dit soort rechte stukken zorgt voor een snelle afvoer. Ideaal voor bebouwing die hier ligt, niet ideaal voor bebouwing stroomafwaarts.

Het Gulpdal is door mensen gemaakt. Soms zijn dat cultuurhistorisch bijzonder mooie plekken.

Op andere plekken is de cultuurhistorische waarde iets minder en zien we ook dat de kleinschaligheid verdwenen is. Dit heeft natuurlijk invloed op de waterafvoer.

Een ecologisch waardevolle plek waarbij de invloed van de mens en het, door hem geschapen, culturele landschap in evenwicht zijn. Wateroverlast zal hier niet ontstaan. Doorwaadbare plaats.

Dit zijn plekken waar de Gulp de ruimte heeft om aan weerszijde breed uit te vloeien. Een landschap zoals het zou moeten zijn.

Op deze plek is duidelijk te zien dat de kwantiteit productie het gewonnen heeft van het kwalitatieve cultuurlandschap. Met de gevolgen van dien.

Bij stevige regenbuien kan het water in zeer korte tijd de Gulp bereiken. Dit levert in korte tijd extra veel water dus hoogwater op.

Een rustig meanderend stroompje kan dan snel aanwellen tot een woeste stroom waarbij de meander volledig ondergedompeld wordt.

Oud en nieuw verenigd.
Een watermolen die helaas niet meer functioneert.

De molentak voor de watermolen.

Een recht getrokken Gulp waarbij één oever hoger ligt zal minder waterbergend kunnen functioneren.

Een landschap met veel oeverbegroeiing en ook elders op de laagtes, bieden bescherming tegen hoogwater. Waterbuffers zijn dan niet nodig.

Ruig grasland (aan de onderkant van de foto) houdt het water beter vast dan gladgestreken productiegras (bovenin de foto). Het zorgt ook nog eens voor meer biodiversiteit.

Deze oevers zijn ideaal. De weilanden verderop bieden ruimte bij hoogwater.

Gelukkig zijn er ook nog van die prachtige cultuurhistorisch waardevolle plekjes langs de Gulp. Van waar je helaas uitkijkt op het moloch van de volgende foto, want wat zien we in de verte ?

Een lokale overheid die dit soort landschapsvervuiling toestaat is dit prachtige gebied niet waard.

Van heinde en verre kijk je tegen deze 'hokjesstad' aan. Niet echt waterbergend....

Op de Gulpenerberg ligt nog zo'n moloch. Helaas zijn dat niet de enige schandvlekken in het prachtige Heuvelland. Vanaf 2015 komen ze als vliegen op stront. De stront die lokale overheden in hun ogen hebben.

Vanaf elk mooi plekje dat je vanuit dit vakantiepark kunt zien, kijk je ook op deze stenen 'graven'.

De tramlijn heeft voor de 2e oorlog maar enkele jaren gefunctioneerd. Een zeer duur project dat zwaar verlieslijdend is geweest. Laten we er van leren.

Nu heeft het toch nog een beetje waarde als landschapselement.

De dijk aan de linkerkzijde is voor het tramspoor aangelegd en was nodig om hoogteverschillen te overbruggen.

We naderen Gulpen. Het Gulpdal is hier breed.

In de verte kunnen we Chateau Neubourg ontwaren. Het kasteel ligt mooi in het groen verscholen.

We zien een stuw en dat wijst op een molentak.

Deze molentak is een kanaaltje dat het water niet snel laat afstromen maar zo hoog mogelijk vast houdt.....

Om later bij de molen omlaag te vallen waarmee het een waterrad kan aandrijven.
Het zou een papiermolen geweest zijn.

Later komt het water van de Gulp en de molentak weer bij elkaar om saampjes richting centrum van Gulpen te stromen.

In het centrum van Gulpen is gezorgd voor een betere, goede doorstroming. Daarbij is rekening gehouden met wat mensen leuk vinden. Je kunt er met trapjes bij de Gulp komen. Ook aan aquafauna is gedacht.

De Gulp meer ruimte geven kan ook voordelen hebben voor de toeristische uitstraling, maar de vraag is of de brug verderop voldoende water kan laten doorstromen bij extreme hoeveelheid water.

Voorbij het centrum raast het water recht toe recht aan richting Geul. Hier is het goed dat het water snel kan doorstromen zodat er geen opstopping ontstaat want dat zou niet goed zijn voor het centrum van Gulpen.

Op een enkel plekje komt nog water uit de grond omdat hier brongebiedjes liggen. Op deze plek is bronwater in een rioolpijp doorgevoerd naar de Gulp.

Deze bijzondere plek zou een motte geweest kunnen zijn, een soort voor-middeleeuws vestingheuveltje.

Op meerdere plaatsen komt hier kwelwater boven de grond. We zijn in het gebied waar Gulp en Geul bij elkaar komen.

De huizen van de 'buitenwijken' van Gulpen kijken uit op deze waterrijke vlakte.

De Gulp nadert de Geul en wij naderen het einde van het vierdelig werkbezoek aan de Gulp.

Het punt waar de Gulp in de Geul stroomt. Een paar honderd meter achter Gulpen.
(Gulpen ligt dus niet aan de Geul) Vanaf hier gaan Gulp en Geul samen naar de Maas.

Hier eindigt dit verslag van deel 4. en het werkbezoek van de bestuursleden van Stichting Natuurlijk Geuldal.

Samenvatting deel 4. Ook op het Nederlandse deel van het Gulpdal is veel ecologische schade door de mens te zien. Dit heeft zowel negatieve gevolgen voor de uitstraling als de berging van regenwater. Een plan voor herstel is zeker wenselijk.

Samenvatting van dit werkbezoek. U zag mooie plekjes in dit uniek en ecologisch waardevol Gulpdal. Maar het is ook een dat dat bedreigd wordt door menselijk handelen.

Dit menselijk handelen vernield de waardevolle omgeving maar niet alleen dat. Het bedreigt ook onze veiligheid, met name door overstromingen. Een goede reden om niet alleen dit dal te beschermen, maar ook te herstellen waar nodig.

Meer driedimensionaal groen is nodig voor berging van regenwater, maar ook herstel van de natuurlijke berging van water in de bodem van het dal en de hellingen en zelfs op de plateaus waarvan uiteindelijk ook het regenwater richting Gulp stroomt. Dit bevordert niet alleen de bescherming tegen overstromingen maar ook de ecologische kwaliteit van het gebied.

Stichting Natuurlijk Geuldal
Drs. Peter Visser
Keutenberg 5
6305 PP Schin op Geul
info@natuurlijkgeuldal.nl